

Motion till riksdagen
2013/14:U243

av Ulf Holm m.fl. (MP)

Nej till svenskt EMU-medlemskap

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om att inleda förhandlingar i EU om att införa ett svenskt juridiskt undantag från det tredje steget i Ekonomiska och monetära unionen (EMU).
2. Riksdagen beslutar att i 9 kap. 12 § regeringsformen göra följande tilllägg: ”Penningheten i Sverige är krona. Kronan delas in i etthundra öre”.¹

¹ Yrkande 2 hänvisat till KU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Den 14 september 2003 hölls folkomröstningen om införandet av euro, det vill säga huruvida Sverige skulle säga ja eller nej till att delta i det tredje steget av EMU, vilket skulle ha inneburit att euron ersatte svenska kronor som lagligt betalningsmedel och att makten över valuta- och penningpolitiken skulle ha flyttats över från Sveriges riksbank till Europeiska centralbanken. Folkomröstningen resulterade i en överväldigande majoritet emot att Sverige skulle delta i detta tredje steg av EMU, 56 procent röstade emot och bara 42 procent röstade för. Det var ett bra beslut av svenska folket, enligt oss.

EMU, och regelverket för att genomföra densamma, infördes i Maastrichtfördraget 1992. Storbritannien förhandlade till sig ett formellt undantag från det tredje steget av EMU. Efter det danska nej-resultatet i folkomröstningen om Maastrichtfördraget 1993 enades EU:s medlemsländer om att även danskarna skulle ges ett formellt undantag från EMU:s tredje steg. Undantagen framgår av protokoll fogade till EU-fördragen. De har samma rättsliga status som fördragsartiklar.

Sverige förhandlade inte fram ett undantag från EMU:s tredje steg i samband med anslutningsförhandlingarna om EU-medlemskapet. Sverige har sålunda inget formellt undantag från det tredje steget i EMU. Den svenska regeringen gjorde en ensidig deklaration om att Sveriges inträde i EMU:s tredje steg skulle beslutas av Sveriges riksdag vid ett senare tillfälle. Hösten 1997 beslutade riksdagen att Sverige skulle avvakta med att delta i EMU:s tredje steg och att det skulle hållas en folkomröstning när frågan blev aktuell.

Det svenska ensidiga undantaget saknar dock formellt stöd i EU:s fördragstext. Rent juridiskt är Sverige genom vårt medlemskap i EU och genom den fördragslojalitet som följer av detsamma bundet att delta i samtliga tre steg inom EMU. Enligt fördraget ska (får) ett medlemsland delta i det tredje steget när de ekonomiska kraven, de så kallade konvergenskraven, är uppfyllda. I ”princip” uppfyller Sverige kraven för ett deltagande i tredje steget av EMU. Ett av de fyra konvergenskraven, det om kravet på stabil växelkurs, uppfyller inte Sverige även om det av de flesta anses vara mer en formalitet. De andra medlemsländerna i EU har hittills accepterat Sveriges ensidigt deklarerade undantag av politiska skäl.

Vi anser att folkomröstningsresultatet måste föranleda att Sverige ges ett faktiskt formellt bindande juridiskt undantag från EMU:s tredje steg. Agerar inte regeringen aktivt för att framförhandla ett sådant undantag visar den bristande respekt för folkets uttalade vilja och därmed för demokratin. Vidare är det ett självändamål att lagar och regler – i det här fallet EU/EG-fördraget – svarar mot den faktiska verkligheten. Verkligheten är otvetydig.

Det svenska icke-deltagandet har hittills passivt accepterats. Det är föga troligt att övriga medlemsländer i EU skulle tvinga Sverige att delta i det tredje steget av EMU, särskilt efter folkomröstningsresultatet. Förekomsten av fördragsbundenhet och risken för att detta kan komma att återopas i olika sammanhang utgör dock skäl i sig för att begära ett juridiskt hållbart undantag.

Fel! Okänt namn på

Det bör också noteras att företrädare för EU-kommissionen tycks ha ändrat sin syn på Sveriges förhållande till EMU. Tidigare formulerades det ofta som att vi (felaktigt) hade ett undantag från EMU men nu sägs ofta att Sverige tillhör kategorin ”not-yet-euro-members”. EU-kommissionens ordförande, José Manuel Barroso, sa i ett tal den 7 maj 2013 att alla EU-länder förutom två [dvs. Danmark och Storbritannien] är förutbestämda att bli fullvärdiga medlemmar i EMU, enligt fördraget. “We must remember that the present configuration of the euro area is only temporary, since all member states but two are destined to become full members of the EMU under the Treaties.” I talet nämndes också att EU-kommissionen kommer att lägga fram förslag på fördragsändringar för att ytterligare stärka EU:s ekonomiska och politiska muskler. Dessa förslag ska komma före EU-parlamentsvalet 2014 och med målsättningen att de ska genomföras kring 2016.

Sveriges möjligheter att förhandla till sig ett undantag torde vara goda. Danmark fick sitt undantag efter en folkomröstning. Det borde ligga i allas intresse att folkomröstningsresultatet accepteras och att det ”stadfästs” i ett formellt undantag.

Vi tror också att det skulle vara en fördel att skriva in den svenska penningenheten i den svenska grundlagen. Idag finns ingen sådan utan detta anges endast i riksbankslagen. Genom att tydligt skriva in detta i grundlagen så görs det dels svårare att snabbt, kanske under press från EU, ansluta Sverige till euron, dels är signalen till EU-kommissionen då tydlig med att Sverige inte har några planer på att ansluta sig till euron.

Ett tillägg kan göras i 9 kap. 12 § regeringsformen, om att ”Penningheten i Sverige är krona. Kronan delas in i etthundra öre”, vilket är nästan samma formulering som finns i riksbankslagen idag.

Stockholm den 2 oktober 2013

Ulf Holm (MP)

Peter Eriksson (MP)

Mats Pertoft (MP)